

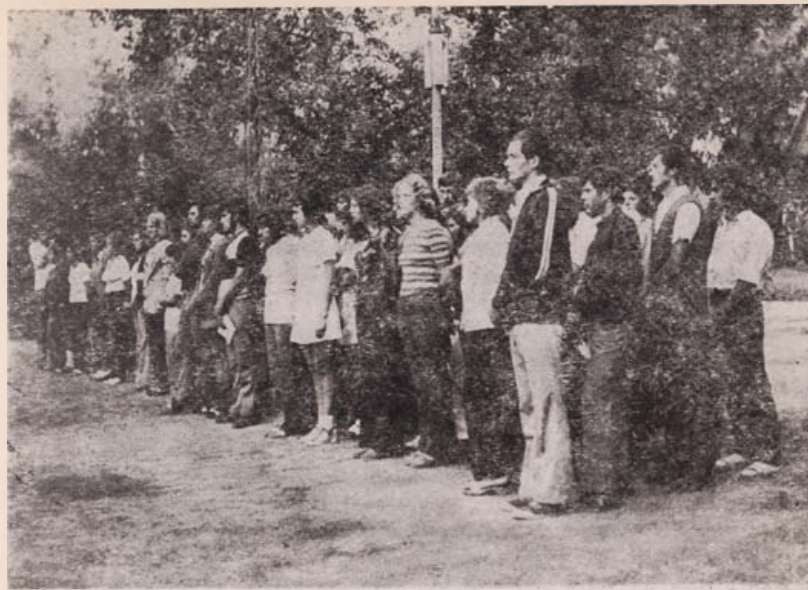
Beszámoló a VII. Országos Honismereti Diáktábor munkájáról

A VII. Országos Honismereti Diáktábort 1973. július 30.—augusztus 11. között a vásárosnaményi Esze Tamás KISZ táborban rendezte meg a KISZ Szabolcs-Szatmár Megyei és vásárosnaményi Járási Bizottsága, a Hazafias Népfront Megyei Bizottsága, a Megyei Tanács és a vásárosnaményi Járási Hivatal Művelődésügyi Osztálya, valamint a nyíregyházi Jósa András Múzeum. A tábor megszervezésére a KISZ KB megbízásából a Hazafias Népfront Honismereti Bizottsága és a Népművelési Intézet közreműködésével került sor.

A tábor célját eképp fogalmaztuk meg: a honismeret különböző szakágaiban gyakorlat szerzése a gyűjtéstől a feldolgozásig; a megye történelmi, néprajzi és irodalmi emlékeinek megismertetésével szocialista hazafiságra nevelés; végül Szabolcs-Szatmár megye bemutatása.

A táborba az előre megadott keretszámok alapján 75 közép-, illetve szakközépiskolást, valamint 25 szakmunkástanulót vártunk. Az ország valamennyi megyéjéből és Budapestről 87 diák érkezett meg, a hiányzó létszámot a városnaményi gimnázium honismereti szakköre pótolta. A táborban a helyi adottságok s a korábbi táborok tapasztalatai alapján nyolc szakcsoportot szerveztünk, amelyekben a diákok az alábbi témakörökben végeztek gyűjtő, illetve feldolgozó munkát.

1. *Munkásmozgalmi csoport* (csoportvezető: *Makay László* gimn. tanár, a kisvárdai Vármúzeum vezetője; diáktitkár *Buják Attila*). Mivel a területen jelentősebb ipar, s így ipari munkásság sem volt a közelmúltig, a csoport *Bajcsy-Zsilinszky Endre* beregi kapcsolataival foglalkozott, különös tekintettel az 1935-ös választásra. Tákos, Márokpapi, Tarpa és Gulács községekben az egykori választóitól szerzett adatok alapján a diákok képet kaptak *Bajcsy-Zsilinszky* és pártja működéséről, megismerehették azt az utat, amelyet megtett a szélsőjobbtól a faszizmus tagadásáig. Pozitívuma a helyszíni munkának, hogy a fiatalok élményszerűen ismerkedhettek meg a Horthy-korszak választási visszaéléseivel. Dokumentumok alapján felvázolhatták *Bajcsy-Zsilinszky* jelölésének előzményeit is. A gyűjtött anyag feldolgozását heten végezték el (*Herpai Ferenc—Molnár Tamás: Nagy Ernő* élete és munkássága; *Lugosi József. Bajcsy-Zsilinszky* választási küzdelmei; *Nagy Erika: Bajcsy-Zsilinszky* utolsó évei és halála; *Buják Attila: Bajcsy-Zsilinszky* mondák Tarpán és környékén; *Kovács József: a mai Tarpa*).

A tábor résztvevői a gyülekező helyen

2. *TSz-történeti csoport* (csoportvezető: *Dr. Gyarmathy Zsigmond* gimn. tanár; diáktitkár: *Herczeg György*) A vásárosnaményi gimnázium helytörténeti szakkörével kibővített csoport a beregdaróci „Barátság” TSz történetét dolgozta fel. A diákok három részre osztva Beregdarócon, Beregsurányban és Márokpapiban, a TSz üzemegységeiben végeztek igen alapos gyűjtőmunkát.

A diákok, a TSz vezetőivel és tagságával folytatott nyílt és őszinte beszélgetések, a TSz irattári dokumentumai és a látottak alapján megismerkedtek a TSz megalakulásával, működésével, a nagyüzemi gazdálkodás előnyeivel, egy munkahely légkörével. A csoport politikailag is jó megközelítésű sikeres kollektív pályaművében (A Beregdaróc—Beregsurány—Márokpapi „Barátság” TSz megalakulásának története) jól tükröződik eredményes munkájuk. Ezenkívül elkészült ottlétük krónikája, valamint egy remek különmunka (*Szretykó György—Jószai István*: a Barátság TSz szarvasmarhatenyésztésének alakulása 1960—1972.)

3. *Helytörténeti csoport* (csoportvezető: *Takács Péter* főisk. adjunktus; diáktitkár: *Némeh Beáta*). A csoport Vásárosnamény eddig még feldolgozatlan történetét kívánta összállítani a szakirodalom, a múzeum és a helybeli egyházi levéltár anyaga, valamint visszaemlékezések alapján. A

csoport tagjai érdeklődésüknek megfelelően egy-egy részfeladatot kaptak, így a helytörténetírás módszertanával is megismerkedhettek. Egyéni képességeiktől és az anyag gazdagságától függően alakult egy-egy rész-munka értéke. Egészében mégis meghaladja a szakdolgozati szint követelményeit. Az egybeállított, de össze nem szerkesztett pályamű (Adalékok Vásárosnamény történetéhez) szerzői közül a hat legjobb rész-munka készítője nyert díjat.

4. *Szellemi, néprajzi csoport* (csoportvezető: *Dr. Farkas József* néprajzi kutató, gimn. tanár; diáktitkár: *Győri Sándor*) A csoport két beregi községben, Hetén és Fejércsén végzett szellemi néphagyomány gyűjtést. Az így nyert értékes adatokat rendszerezve, szép illusztrációkkal ellátva készítették el kollektív pályamunkájukat, amely méltán kapta az első helyezést (Adatok a gazdálkodás, táplálkozás, gyógyítás, párválasztás, temetkezés néprajzához Hete és Fejércse községekben). A csoport tagjainak nagy élmény volt megismerni beregi emberek életét, vendég-szeretetét.

5. *Tárgyi, néprajzi csoport* (csoportvezető: *Zentai Tünde* múzeológus, Néprajzi Múzeum; diáktitkár: *Debreczeni Károly*). A csoport Sztamár keleti csüskének hét falujában végzett adatgyűjtést és a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum részére népi berendezési tárgyak felkutatását. A régi parasztporták hiteles felmérésével és rövid jellemzésével jól sikerült, gazdagon illusztrált pályamunkát készítettek (A Felső-Tisza-vidéki parasztporta építményei és berendezése), amely II. helyezést ért el. A csoport tagjai gyakorlati tapasztalatokat szereztek a népi építmények felmérésében és a tárgygyűjtésben.

6. *Népzenei csoport* (csoportvezető: *Dancs Lajos* főisk. adjunktus; diáktitkár: *Selényi Eszter*). A csoport Vásárosnaményban és Jándon végzett népzenei gyűjtést. A magnetofonra felvett 250 népdal hűen tükrözi a két település dalkultúráját, amelyből kb. 30 ismeretlen variánst is képvisel. A jegyzett és értékelt 150 népdal-népballada (Bartók Béla nyomán. 150 népdal Nyugat-Beregből) a tábor megosztott különdíját nyerte. A diákok gyakorlatban ismerkedtek meg a népzenei gyűjtés módszerével és a megye dalkultúrájának keresztmetszetével.

7. *Földrajzi név gyűjtő csoport* (csoportvezető: *Balogh László* ált. isk. tanár; diáktitkár: *Pozsgay Judit*). A diákok Jánd község földrajzi neveinek teljes feldolgozását végezték el, ezzel segítve a nyíregyházi Főiskola és a debreceni Egyetem ezerirányú munkáját. A hiteles, fonetikusán is feljegyzett anyag (Jánd község földrajzi nevei) a pályamunkák között a III. helyezést kapta.

8. *Irodalmi hagyományokat gyűjtő csoport* (csoportvezető: *Molnár Máttyás* ált. isk. tanár, a Vay Ádám Múzeum vezetője; diáktitkár: *Budai Katalin*). A két részre osztott csoport egyik fele Tiszacsécsén, Milotán és

A tájékozási verseny egyik állomásán: kérdés-felelet megyeismeretből

Turistvándiban *Móricz Zsigmondra*, a másik Tiszabecsen *Szabó Lőrinc*re vonatkozó hagyományokat gyűjtött. A fiatalok közelebb kerültek a két alkotó életművének megértéséhez, és újabb adatokkal gazdagították a *Móricz*, illetve a *Szabó Lőrinc* filológiát. (Pályamunkájuk: *Móricz Zsigmond* a szatmári nép emlékezetében; *Szabó Lőrinc* a szatmári nép emlékezetében).

Kiemelkedő munkájukért, a csoportok kollektív szellemének kialakításáért külön jutalomban részesültek *Buják Attila*, *Debreczeni Károly*, *Kisunyomi Sarolta*, *Lugosi József*, *Károly István*, *Budai Katalin* és *Berezka Balázs*.

A diáktábor programjában a célkitűzéseknek megfelelően együttesen valósítottuk meg a politikai, mozgalmi és szakmai feladatokat. E munkát nagyban elősegítette a tábor vezetősége (*Magyar Katalin* táborvezető és *Harsányi László* táborvezető-helyettes) valamint a szakcsoportok vezetői, akik a lelkes szakmai munkán túl egészséges lokálpatriotizmussal, jó érzékű politikai megnyilatkozásokkal alakították, formálták a fiatalok megítélését. A terepmunka során diákjaink bepillantást nyerhettek a szamtár-beregi parasztemberek gondolatvilágába, életmódjába, észlelhették az életmód változását követő szemléletváltozást is. Tapasz-

talhatták az elmúlt évek gyors fejlődését, a haladó hagyományokhoz, a szülőföldhöz, a hazához való ragaszkodást. A két napos megyei kirándulás nemcsak a megye műemlékeinek, hagyományainak bemutatását szolgálta, de szélesítette és reálisabbá tette a megyéről kialakított képet. Ugyanakkor a *Kölcsey*-emléktábla avatása a Himnusz születésének 150 évfordulóján, *Zalka Máté és Móricz Zsigmond* szülőházánál, *Rákóczi* tiszabecsi emlékművénél, valamint *Bajcsy-Zsilinszky* tarjai sírjánál végbement koszorúzások jól sikerült politikai demonstrációk is voltak.

Összegezve: A VII. Országos Honismereti Diáktábor gazdag, eredményes, pályaművekben is lemérhető munkát végzett. E pályamunkák színvonala, az összegyűjtött adatok gazdagsága alapján javasoljuk, hogy a táborot meghirdető szervek biztosítsák az arra érdemes gyűjtések kiadását, ezzel állítva maradandó emléket a VII. Országos Honismereti Diáktábornak és lelkes, fegyelmezett, nagy munkabírási diákjainak.

Németh Péter